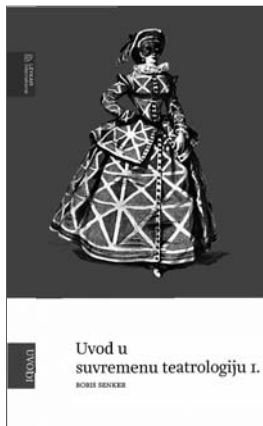

Višnja Rogošić

REPREZENTATIVNI UDŽBENIK

Boris Senker:
Uvod u suvremenu teatrologiju I i II
Leykam international d.o.o.
Zagreb, 2010. i 2013.

Uvod u suvremenu teatrologiju akademika Borisa Senkera objavila je u dvije knjige (2010. i 2013. godine) izdavačka kuća Leykam international u svojoj biblioteci Uvodi zaokružujući cjelinu koja se sa skoro 700 stranica znanstvenoga štiva već u prvim poglavljima određuje kao suvremeni udžbenik. Kako i obećava, predavač koji već peto desetljeće provodi na Katedri za teatrologiju Odsjeka za komparativnu književnost Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, nudi uvid u svježije i iskoristive pristupe onome što se danas može zahvatiti pojmom kazališta, a kao poticaj ističe rad sa studentima koji su motivirani propitivači kazališta i njegova mjesta u današnjici, pa je profesionalnim ili kreativnim čitateljima takvih odlika ovo izdanje prvenstveno i namijenjeno. Ime autora i priređivača nezaobilaznih teatroloških studija, od davno *Redateljskog kazališta do Hresto-*

matije novije hrvatske drame, urednika *Kazališnoga leksikona* pri Leksikografskome zavodu *Miroslav Krleža* i recentnoga dobitnika Demetrove nagrade za životno djelo koju dodjeljuje Hrvatsko društvo kazališnih kritičara i teatrologa, već i samo najavljuje široki raspon sadržaja ovoga *Uvoda*. Dvoknjižna studija u preglednome formatu izlaže najvažnije škole ili pristupe proučavanju kazališta – semiologiju/semiotiku kazališta, dramaturgiju i dramatologiju, strukturalistička čitanja kazališta, kazališnu antropologiju, sociologiju kazališta, izvedbene studije i nove povijesti kazališta – organizirajući podatke prema više kriterija. Kreće se kronološki od starijih prema novijim pristupima koji su grupirani u zasebna poglavlja te su ravnopravno zastupljeni i kroz deskriptivne i kroz problemske odlomke. Tako s jedne strane autor ocrta jasnou sliku temeljnih zaključaka

i njihovih razvojnih momenata, a s druge nastoji prepoznati njihove problematične i slabe točke pa se u tom smislu pridružuje sličnim i kod nas prevedenim knjigama poput De Marinisova *Razumijevanja kazališta* ili Carlsonovih *Kazališnih teorija*. Uvodna namjena, međutim, nije opravdana samo sadržajem knjige, već i doista učiteljskim pristupom ispisivanju ovih stranica koji je vidljiv u više značajki. Prva je od njih *temeljnost* koja se danas čak i u tekstovima koji pretendiraju na znanstveni status zanemaruje uslijed potrebe da se što hitrije dostigne novo. Boris Senker ne ustručava se otići daleko u povijest kad je važno objasniti razvoj neke znanosti ili nastanak nekoga pojma, pa primjerice rast antropologije pratimo od pojave termina *antropologij* u naslovu ranonovovjekovne studije Magnusa Hundta preko Montaigneove fascinacije „prirodnim čo-

vjekom“ i enciklopedističkih usustavljanja do suvremene znanosti „o svima i svemu“. To nisu dosadni podaci, sugerira nam profesor Senker, ali niti godine i imena koje svatko od nas mora zapamtiti – to je učenje kroz razumijevanje i najbolji put prema pouzdanome znanju. Druga značajka po kojoj se prepoznaje Senkerovo pismo jest *jednostavnost i preciznost* izraza kao posljedica visoko postavljenih kriterija znanstvene misli. Kriteriji su to koje autor ne utemeljuje tek u vlastitim stavovima, nego u specifičnostima domaće humanistike, karakteristikama jezika, pa čak i navikama i običajima te se jednako trudi da ih sam zadovolji, koliko i da procijeni pokušaje drugih u odnosu na iste parametre. Rijetko se može pronaći tako korisna kritička analiza sintagme *izvedbeni studiji* koja, iako široko prihvaćena u hrvatskome jeziku, njegovim govornicima ne otvara jednako široko polje znanstvenoga proučavanja kao govornicima engleskoga jezika, kao i jednostavna komparacija dosjetljivoga engleskoga naziva međunarodne konferencije PSI 15 (održana u Zagrebu 2009. godine) i njegova domaćeg prijevoda koji je lišen jezične igre. No, i kad kritizira, Senker je prije svega odmjeren i logičan te nikad ne zaboravlja staviti svoj glas u službu znanosti, a ne *vice versa*. Suzdržanost i argumentiranost kao poznate odlike Senkerovih znanstvenih tekstova do te mjere obuzdaju izvrsno obaviješteni, perceptivni i lucidni pogled da čitatelj počinje priželjkivati i poneku posve neformalnu, tek naslućenu i u povjerenju iskazanu

procjenu koja se sasvim sigurno krije iza otisnutih stranica. I ideji *suvremenosti* autor je dosljedno privržen u svim svojim knjigama, čak i kad ona nije posebno istaknuta u naslovu, no u ovom je slučaju poštuje na više razina. U prvom je redu riječ o aktualnosti građe koju zahvaća, odnosno nedavno objavljenim knjigama, objavljenim izdanjima, značajnim naslovima koji nisu prevedeni na hrvatski jezik, kao i skorašnjim izvedbenim primjerima, stručnim događanjima pa i znanstvenim skandalima, ne u svrhu plitke fascinacije čitatelja, nego u svrhu raznovrsnije i pamtljivije prezentacije obrađenoga predmeta. Može li se, primjerice, zornije demonstrirati interdisciplinarnost i teorijska uključivost izvedbenih studija, ili kako nam autor predlaže *performatike*, nego činjenicom da se više od 90 posto određenoga *Studentskoga vodiča kroz teorijske osnove izvedbenih studija* pokazalo plagijatom *Teorijskih osnova religijskih studija*? Istovremeno, aktualnost se širi i iz diskurzivnoga aspekta uvođenjem glasova drugih znanstvenika koji su opsežno citirani bez obzira na to je li riječ o autorima koji su stalno prisutni u silabima sveučilišnih kolegija i referencijama suvremenih teatroloških tekstova, ili onima koji se rijetko čuju, iako su u idejnome smislu jednako suvremeni. Sve nabrojane značajke vode važnome cilju ove studije, a to je *primjenjivost* određenoga znanja u neposrednome okruženju. Kad god je u prilici, Senker se poziva na domaće autore, bilo da su u pitanju nedavno objavljene studije, kritike i prikazi, npr. Lade Cale Feld-

man i Ane Tomljenović iz područja feminističke književne kritike ili Darka Lukića iz područja povijesti kazališta odnosno stariji radovi, npr. Branka Gavelle iz područja teorije glume ili Darka Suvina i Vladana Švaca koji se bave analizom dramskoga teksta. Tomu s puno pažnje prilagođava već spomenutu stručnu terminologiju, pa u duhu pravoga komparatista kontinuirano supostavlja iznozemne teorije, stručnjake, trendove i zbivanja lokalnima, osnažujući kontinuirano vidljivost domaće teatrologije i pretvarajući je u ravnopravno tlo za postavljanje razloga, ciljeva, uvjeta i metodologije istraživanja te postizanje odgovarajućih rezultata.

Dvije knjige *Uvoda u suvremenu teatrologiju* izdanja su u koja se može pouzdati jer njima vlada uvjerenje da se homogenost uvida ne može postići, ali ga autor ne koristi kao jeftino opravdanje da bi čitatelja gušio neobuzdanim digresijama, posve privatnim opservacijama i trendovskim stavovima bez pokrića. Boris Senker iskazuje veliko poštovanje prema svojim čitateljima cijeneći njihovu moć izvođenja vlastitih zaključaka, ukazano povjerenje, kao i njihovo vrijeme, pa će mu se isto bez sumnje vratiti uvrštavanjem ove knjige u red neizostavnih udžbenika/priručnika na policama brojnih obrazovnih, znanstvenih i kulturno-umjetničkih institucija. Ukratko, s obzirom na listanja koja ga nužno očekuju sljedećih desetljeća, Senkerovu *Uvodu u suvremenu teatrologiju* ponajviše nedostaje tvrdi uvez.